

În Africa, Asia și America Latină, banii obținuți din vânzarea drogurilor ilicite sunt folosiți la achiziționarea armelor și la sprijinirea războiului și a rebeliunii¹²⁶.

Odată cu dezvoltarea societății și înflorirea științei, s-a amplificat chimia alcaloizilor, având ca urmare obținerea unor substanțe cu efecte mult mai puternice decât plantele din care provin, fapt care a impulsionat și traficul de droguri. Intuind posibilitatea de câștig fără muncă și exploatănd slăbiciunile ființei umane, anumiți indivizi s-au lansat în una din cele mai nocive afaceri, traficul ilicit de droguri.

În prezent, producția și consumul de droguri au cunoscut o explozie extraordinară, explozie ce a decurs din profiturile obținute în urma traficului ilicit de către organizații bine puse la punct. Vechile locuri geografice unde se cultivau plante din care se obțineau droguri, au atras atenția traficantilor care au preluat acest obicei, transformându-l într-o activitate organizată.

Rutele traficului de droguri urmează de mult timp itinerarii ocolitoare, folosindu-se zonele mai puțin frecventate și slab controlate. Obiectivul traficantilor este acapararea marilor piețe de consum, limitând la minim riscurile de confiscare a drogurilor. Anumite zone de pe glob constituie încă de demult locurile de tranzit al traficului de droguri. Este cazul vechii rute a mătășii și opiului, care constituia, încă din antichitate, o axă comercială esențială între Asia și Occident. Încă din anii '80, această rută care trece prin Kashi (fostul Kachgar) între podișul Pamir și munții Tian Chaui, în vestul Chinei, a redevenit o rută a drogurilor, potrivit spuselor președintelui Kîrghîzstan, Astor Akalo.

Regiunea montană situată la nordul frontierei dintre Thailanda, Birmania și Laos, cunoscută sub numele de „Triunghiul de Aur”, a fost acaparată de traficanții de droguri. Culturile mari au putut exista datorită zonei semisălbatică, a populației seminomade precum și inaccesibilității zonei datorită vegetației sălbatică de junglă. Obiceiul locuitorilor acestei zone este acela de a arde pădurile, iar terenurile rezultate să fie cultivate cu mac opiaceu. După recoltare, terenul este părăsit, iar activitatea este reluată în altă zonă.

¹²⁶ Raportul Organului Internațional de Control al Stupefiantelor pentru anul 2005, Organizația Națiunilor Unite.

Plantele sunt preluate de traficanți, care le prelucrează în laboratoare clandestine situate în apropierea culturilor, produsele obținute luând calea piețelor de desfacere. Toate eforturile autorităților de a împiedica culturile de mac opiaceu au fost sortite eșecului. Aceasta s-a întâmplat din cauza sărăciei populației care supraviețuiește din punct de vedere economic de pe urma acestor culturi, obținând venituri foarte mici, însă sigure în comparație cu sumele finale rezultate din traficul de droguri. Împiedicarea cultivării de plante specifice în zonă nu a fost posibilă nici în urma intervenției în forță a autorităților. Instabilitatea politică din zonă, controlul acesteia din punct de vedere militar de către forțe care încurajează pe ascuns activitățile ilicite, precum și corupția factorilor de răspundere implicați în combaterea traficului din zonă care atinge cote alarmante, sunt alți factori care nu permit eradicarea flagelului în acest colț de lume¹²⁷.

Instabilitatea politică și militară, precum și sărăcia în care se află populația a permis traficantilor de droguri să stăpânească și zona cunoscută sub denumirea de „Semiluna de aur”, ce cuprinde Afganistanul, Pakistanul și Iranul. Aici populația seminomadă, care se bucură de obținerea unor venituri sigure din traficul ilicit de droguri, cultivă pe suprafețe mari mac opiaceu și cannabis, pe care traficanții le transformă în renumita „heroină persană”. Regiunea Matran din Pakistan, regiune aridă și puțin frecventată, loc de contrabandă, servește ca punct de plecare a exportării heroinei din „Semiluna de aur”.

În Penjab și în regiunea de nord-vest a Pakistanului se găsesc peste 800 de laboratoare clandestine care produc o heroină de calitate superioară care alimentează piața națională și internațională, exportând drogul către SUA, țările Europei și Orientul Mijlociu. Laboratoarele de rafinare a heroinei sunt situate pe dealurile Chagai din Balouchistan și în centura tribală din apropiere de Peshawar și Karachi. Mafia drogurilor din Pakistan a profitat de instabilitatea politică a țării și de lipsa de reacție a autorităților.

¹²⁷ Boroș Alexandru, Neagu Norel, Sultănescu Valentin-Radu – Infrațiuni prevăzute de Legea nr. 143/2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, Editura Rosetti, București, 2001, pag. 13.

Pakistanul este considerat un narcostat, adică o țară în care statul sau un sector de activitate din societate este implicat în traficul ilicit de droguri, realizând profituri în urma acestei activități.

Conflictul din Afganistan a provocat o extindere considerabilă a producerii opiului, cauzată de inexistența unei puteri centrale care să dețină controlul asupra teritoriilor.

În 2006, din întreaga cantitate de opiacee care a părăsit teritoriul afgan, 53% a trecut prin Iran, 33% prin Pakistan și 15% prin Asia Centrală (în principal, prin Tadjikistan). Ruta de trafic din Afganistan continuă să traverseze Pakistanul, Iranul, Turcia și țările balcanice către centrele de distribuție din Europa Occidentală.

Localizați în Afganistan și în toate cele cinci republici din Asia Centrală, mafia drogurilor se identifică prin *rețelele naționale* și prin caracterul exclusiv familial sau etnic al acestora. Rolul lor pe piața drogurilor constă în cumpărarea opiaceelor de la fermieri și vânzarea lor cumpărătorilor internaționali. Mafia drogurilor din regiune este formată din grupări originare din Kazakhstan, Kîrghîzstan, Tadjikistan, Uzbekistan, dar aceste grupări nu sunt la fel de bine implementate precum grupările afgane.

A doua categorie de grupări implicate în traficul de droguri în Asia Centrală sunt *organizațiile criminale transnaționale*. Aceste grupări sunt următoarele:

- rețelele de traficanți afgani, kîrghîzi și ruși care transportă încărcăturile de opiacee spre Asia Centrală, Țările Baltice, Rusia și Uniunea Europeană;
- rețelele de traficanți afgani, turkmeni și turci care fac trafic cu opiacee către Turcia, traversând Turkmenistanul, Armenia sau Azerbaidjan;
- rețelele de traficanți caucazieni responsabili cu traficul de droguri din Federația Rusă;
- grupările afgano-iraniene și afgano-pakistaneze;
- grupările independente din Tadjikistan și Uzbekistan, care realizează contactul cu diaspora din Afganistan;
- grupările de kîrghîzi și turkmeni, care încearcă să dezvolte legăturile cu mafia afgană a drogurilor;
- în ultima perioadă de timp, încearcă să pătrundă în traficul regional de droguri grupările chineze, coreene, latino-americe și nigeriene.

Operațiunile organizațiilor criminale transnaționale nu își au originile întotdeauna în Afganistan. Pe lângă stocarea opiaceelor în Afganistan, grupările transnaționale depozitează de asemenea drogurile în centre regionale diferite, precum Osh, Shymkent și Samarkand, unde se implementează din ce în ce mai multe laboratoare clandestine.

Ultima categorie de grupări implicate în traficul de droguri din Asia Centrală sunt grupările armate nestatale și grupările teroriste, precum talibanii, Al-Qaeda și Mișcarea islamică din Uzbekistan. Grupările armate nestatale sunt comandate de „lorzi ai războiului”, persoane cu experiență în derularea unor războaie civile. Ei domină comerțul cu droguri în două modalități: prin colectarea taxelor de la cultivatorii locali sau de la traficanții care tranzitează teritoriul lor și prin controlul procesului de fabricare a drogurilor în laboratoarele clandestine.

Relieful Asiei nu este un obstacol pentru traficanți: numeroase puncte de trecere permit traversarea celor 2087 km. de frontieră dintre Afganistan și vecinii de nord, de-a lungul a trei mari posturi de frontieră: Kuska (pe ruta Nerat din Achgabat pe unde traversează Turkmenistan), Turmez (pe ruta Mazâr-e Charif spre Karshi și Boukhara, mai exact prin Uzbekistan) și în final Nizhiny Pyandz (pe ruta Kaboul - Dușanbe, capitala Tadjikistan).

Mai mult, munții din nord-estul Afganistanului prezintă trecători dificile, dar foarte puțin supravegheate. Traficanții descoperă astfel provincii tadjikistaneze care sunt autonome de Dușanbe înainte de a trece prin Uzbekistan sau Kazakhstan.

Din cauza faptului că Iranul a adoptat o legislație severă în domeniul combaterii traficului de droguri (legea din 12 ianuarie 1989 care prevede pedeapsa capitală în cazul deținerii a cel puțin 5 kg. de opiu brut sau 30 de grame de heroină), traficanții au început să caute noi rute de transport la începutul anilor '90, dar confiscările efectuate de agențiile de aplicare a legii confirmă faptul că Iranul rămâne un loc privilegiat de tranzit al heroinei afgane.

Tadjikistanul reprezintă în acest moment, principala cale de acces a opiaceelor ce provin din zona „Semilunei de aur”. Traficul de droguri ce tranzitează Tadjikistan relevă în mod clar importanța acestor teritorii aflate sub controlul Alianței de Nord, în special zonele din jurul Jirgatalului și Garm din Tadjikistan. Aproximativ 3%

din familiile agricultorilor din Tadjikistan se ocupă de cultivarea opiului și între 10 000 și 40 000 de tadjikistanezi (0,4% din populația totală) se ocupă cu comerțul de opiu, fiind folosiți de traficanți ca transportatori sau intermediari.

De altfel, nici o regiune a globului pământesc unde situația geografică și social-politică au permis, nu a scăpat de prezența traficantilor de droguri, care la prețuri mici reușesc cultivarea și transformarea culturilor în droguri ilicite pentru consum, după care le comercializează la prețuri exorbitante, profiturile fiind fabuloase.

Altă țară puternic afectată de invazia drogurilor și creșterea numărului de consumatori a devenit India. Întinsa suprafață a teritoriului, lungimea frontierelor maritime și terestre nu au permis autorităților să efectueze un control sever asupra circulației. Handicapul a fost imediat speculat de traficanții de droguri care la început au folosit India ca țară de tranzit pentru drogurile aduse din „Triunghiul de Aur”, după care s-au orientat către populație, numărul consumatorilor crescând continuu.

În prezent există trei centre distincte de producție a opiaceelor care aprovizionează trei piețe principale, și anume¹²⁸:

- Afganistanul care aprovizionează țările învecinate, Orientul Mijlociu, Africa și, în mod deosebit, Europa;
- Myanmar/Laos care furnizează opiacee țărilor învecinate (în special Chinei) și continentului Oceania (în principal, Australiei);
- America latină (Mexic, Columbia, Guatemala, Peru) care aprovizionează America de Nord (în mod deosebit, Statele Unite ale Americii).

Într-un comunicat de presă din data de 2 septembrie 2006, Directorul Executiv al Biroului Națiunilor Unite privind Drogurile și Criminalitatea, Antonio Maria Costa, preciza că recolta de mac opiaceu obținută în anul 2006 în Afganistan reprezintă aproape 92% din producția la nivel mondial și depășește cererea globală cu 30%.

¹²⁸ Raport de evaluare Semestrul I/2007 privind stadiul realizării activităților prevăzute pentru semestrul I/2007 în Planul de acțiune în vederea implementării Strategiei Naționale Antidrog, în perioada 2005-2008, Agenția Națională Antidrog, București, 2007, pag. 14. A se vedea și UNODC, World Drug Report, 2006, pag. 63.

„Opinia publică este din ce în ce mai frustrată de faptul că în Afganistan culturile de mac opiaceu nu pot fi ținute sub control. Investițiile politice, militare și economice făcute de țările coaliției nu au un impact vizibil asupra acestor culturi. Prin urmare, opiul din Afganistan finanțează insurgenții, mafia internațională și duce la decesul a peste o sută de mii de persoane în fiecare an”, a mai adăugat domnul Costa¹²⁹.

În data de 7 septembrie 2006 atrăgea atenția un articol dat publicității de BBC NEWS prin care se aducea la cunoștință că generalul James Jones, comandantul NATO solicită țărilor membre NATO să acorde întăriri pentru misiunea din sudul Afganistanului, recunoscând că trupele aliate nu mai fac față violenței din regiune. La data de 12 septembrie 2006, Antonio Maria Costa făcea următorul apel pentru distrugerea industriei opiului în Afganistan: „Fac apel la forțele NATO pentru distrugerea laboratoarelor de heroină, dezafectarea piețelor de opiu, atacarea convoaielor de opiu și aducerea comercianților în fața justiției. Invit țările coaliției să ofere NATO mandatul și resursele necesare”. În prezent, în Afganistan, numai în 6 din cele 34 de provincii nu se cultivă mac opiaceu. Aproximativ 12,6% din totalul populației este implicată în cultivarea opiului.

În anul 2002, înalți funcționari din Kandahar și chiar ministrul de interne afgan au fost acuzați că ar avea legături cu rețelele de trafic de droguri.

Cocluzia la care au ajuns mai multe organisme internaționale însărcinate cu lupta împotriva traficului de droguri este că în Africa, traficul de droguri constituie o problemă majoră, reprezentând un obstacol suplimentar în calea dezvoltării continentului. Deja, în 2001, un raport al Organului Internațional de Control al Stupefiantelor afirma că „grație experienței lor în domeniul traficului cu hașiș și heroină, cartelurile drogurilor din Africa occidentală căutau noi contacte în America Latină pentru a extinde traficul cu cocaină în întreaga regiune a Africii subsahariene”.

¹²⁹ Raport de evaluare 2007 privind stadiul realizării activităților prevăzute pentru anul 2006 în Planul de acțiune în vederea implementării Strategiei Naționale Antidrog, în perioada 2005-2008, Agenția Națională Antidrog, București, 2007, pag. 5.